

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Силви Василев Чернев, професор по гражданскопроцесуално право към БСУ и ПУ „Паисий Хилендарски“

ОТНОСНО: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научната специалност 3.6. Право (Застрахователно право) на тема „Застраховка за обезпечаване на заем или банков кредит“, представен от Ина Младенова Шкодрова, редовен докторант към Катедра Гражданскоправни науки при Правно-историческия факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски“.

Настоящата рецензия се дава на основание Заповед № 2946/18.12.2024 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“, с която съм включен в състава на научното жури за оценка на посочения дисертационен труд.

При изготвянето му са спазени релевантните текстове на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ.

1. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд има монографичен характер. Темата е посветена на тип застраховки, които имат много широко приложение, а също така и висока степен на полезност за дейностите по кредитиране. Това е така, тъй като тяхното използване в случай на неизправност на длъжниците по заеми или банкови кредити, е годно да предотврати посягането върху реални или персонални обезпечения или довеждане на длъжника до несъстоятелност.

В Автореферата е посочено, че работата е в обем 173 страници, от които 163 страници текст и 10 страници библиография, но при прилагане на стандартните изисквания установих, че текстът е 220 страници, а библиографията – 17¹.

Състои се от Увод, три глави, Заключение и библиографска справка – 150 цитирани източника, от които 46 на български език, 23 на немски език и 81 на английски език.² Цитиранията под линия са 263 броя., като на съответните места са дадени и интернет-линкове към използваните материали.

В хода на изложението са вършени позовавания на арбитражна и съдебна практика.

1.1. Работата започва с увод (стр. 6 - 14), в който се коментира актуалността и значимостта на темата на дисертационния труд; прави се обща характеристика и се описва развитието на този правен

¹ В по-нататъшното изложение ще правя позовавания посредством използване на дадената от докторантката номерация на страниците.

² Следва за да се отбележи, че цитираните източници са с разнороден характер – правна литература, нормативни актове, актове на банки и т.н.

институт. Изброяват се целите и задачите, посочват се научните методи (общи и специални), използвани в хода на разработването на проблемите.

1.2. Глава Първа е озаглавена: „Теоретични основи на застраховането за обезпечаване на заем (стр. 11 -69)

1.2.1. Първата точка (авторката е използвала поредна номерация с арабски цифри и разбиване на подточки) е посветена на преглед на историческото развитие на застраховането за обезпечаване на заем (стр. 11-20). Авторката разглежда генезиса на правното явление и отликите между американската и системата на държавите от източната страна на Атлантическия океан.

1.2.2. Във втората точка (стр. 21 - 55) авторката прави опит за очертаване на теоретичната същност на застраховането за обезпечаване на заем, включително неговата икономическа същност а впоследствие се обръща към правната същност на договора за кредитно застраховане като застрахователен договор. Следва да се отбележи, че тя споделя разпространеното становище, че кредитното застраховане представлява съвкупност от различни правни способности за постигане на подобен род обезпечаване. Тази част завършва с раздел, посветен на алтернативни способности за обезпечаване на заем (кредит).

В отделна подточка (3 за втората точка) авторката разглежда видовете застраховане за обезпечаване на кредит.

1.2.3. Третата точка е посветена на развитието на правната уредба в Република България (стр. 61 - 65).

1.2.4. Главата завършва с изводи и оценки от извършения анализ (стр. 66 – 68).

1.3. Глава Втора е посветена на сравнително-правен преглед на застраховането за обезпечаване на заем (стр. 69 – 115).

1.3.1. В началните две части на тази глава се разглеждат преди всичко европейските норми и се прави анализ и обяснения на съдържащата се уредба и тяхното значение за националната ни правна уредба и съдебна практика.

По-нататък се обсъжда се значението на суброгацията и презастраховането и най-сетне вниманието на авторката се съсредоточава върху използването на арбитражния способ за разрешаване на спорове във връзка със застрахователни правоотношения (стр. 69 – 97).

1.3.2. Изложението продължава с обзор и анализ на правната уредба и нейната специфика в групи страни от ЕС (стари членки, нови членки), а така също страни кандидати за членство и страни, които не са членки на ЕС (стр. 98 – 112). Специално са разгледани уредбите в Германия, Унгария, Словения, Черна Гора и тази в щата Калифорния.

1.3.3. Тази глава също завършва с оценки и изводи от извършения научен анализ.

1.4. В последната (Глава Трета) се обсъжда правната уредба на застраховането за обезпечаване на заем по българското законодателство (стр. 116 – 151).

1.4.1. Изложението в тази глава започва с обзор на развитието на застраховането за обезпечаване на заем – както на националната уредба (по отменения Закон за застраховането, а впоследствие с Кодекса на застраховането, така също и релевантните европейски

актове и тяхното прилагане (транспониране в съответните норми) (стр. 116 – 126).

1.4.2. Втората точка съдържа критичен анализ на българската съдебна практика по спорове във връзка със застраховане обезпечаването на заеми (стр. 127 – 137).

1.4.3. Третата точка съдържа сравнителен анализ на регламентацията на застраховането за обезпечаване на заеми в Р. България с правните уредби на държавите, обсъдени във Втора глава (стр. 138 – 147).

1.4.4. И тази последна глава завършва точка, съдържаща изводите и оценките, до които докторантката е стигнала в резултат на научния анализ (стр. 148).

1.5. Работата завършва с пространно Заключение (стр. 151 – 165), в което се възпроизвеждат основните моменти от изложението, придружени с направените изводи.

2. Положителни страни на обсъждания труд

2.1. Представеният труд представлява монографична разработка на значима материя от областта на застрахователното право, но и цялостната дейност, свързана с кредитирането и необходимите за нормалното му функциониране обезпечения.

Следва да се държи сметка, че действащата правна уредба на застраховането е относително нова, което прави всяка теоретична разработка и всеки научен или научно-приложен коментар на утвърждаващата се съдебна практика особено полезни.

2.2. Разработката на проблематиката е широкообхватна и разкрива сериозни познания на авторката както пряко в областта на застрахователното право, така и в други правни дисциплини и клонове, които се допират до разглежданата материя (кредитиране, финансови инструменти, потребителско право, арбитраж и др.). Наред с общата правна грамотност, която може да се установи от изложението, от проследяването на същото става ясно, че докторантката има сериозни познания и в областта на икономиката.

2.3. Трудът изобилства с позоваване на впечатляваща по обем литература. Научният апарат е внушителен (както беше посочено 150 цитирани източника, от които 46 на български език, 23 на немски език и 81 на английски език). Положително е и обстоятелството, че в процеса на цитиране на литературни източници, там където това е възможно, авторката е посочила и съответни линкове.

2.4. Езикът на изложението е прецизен и ясен, а посоченият значителен брой източници на английски и немски език сочи на добра езикова подготовка.

2.5. Обсъжданият труд съдържа редица конкретни приноси моменти, сред които бих открил следните:

2.5.1. Цялостната разработка в нейната пълнота и търсенето на връзка със съответните икономически и социални отношения представлява принос към нашата правна литература.

2.5.2. Приносен момент има анализа на развитието на правната уредба и обосноваването на различията между разбиранията по разглежданата материя в настоящата епоха и в миналото, така също и очертаването на различните пътища на развитие на съответните уредби от двете страни на Атлантическия океан.

2.5.3. Приносен момент представлява систематизацията на алтернативите на кредитното застраховане

2.5.4. Принос представлява анализът на релевантните разпоредби на правото на Европейския съюз и неговото значение за осуетяване на практики по заобикаляне на закона или създаване на неприемливи търговски практики.

2.5.5. Теоретичен и практически принос се получава и в резултат на сравнително правния преглед на уредбата в различни типове държави (стари и нови членки на ЕС, кандидат-членки или държави извън ЕС).

2.5.6. Практико-приложен принос има извършеният анализ на практиката на българските съдилища.

2.6. Авторката не формулира предложения de lege ferenda, което следва от становището ѝ за удачност на действащата уредба.

3. Констатирани слабости и препоръки към обсъждания дисертационен труд

3.1. Макар и странна³ в крайна сметка структурата на дисертационния труд е приемлива. Обособяването на изводи и оценки в края на всяка отделна глава, неминуемо води до повтаряемост на същите в Заключението.

3.2. Пред вид езиковите възможности на докторантката, бих препоръчал при разработването на сравнително-правния анализ да се обърне към уредбата на разглежданата материя в страните на далечна Азия – Китай, Южна Корея, Япония и др., тъй като именно в тези страни най-бурно се развиват икономическите и финансови отношения, а така също и съответната правна уредба.

3.3. На базата на извършения цялостен анализ на правната уредба, а така също и на наличната съдебна практика, все пак би било възможно да се формулират предложения за усъвършенстване както на уредбата, така и на практиката.

4. Авторката е представила 3 броя публикации във връзка с дисертационния труд.

5. Авторефератът е стегнат и съдържа най-необходимата информация за дисертационния труд.

6. Липсват данни за плагиатство.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за прилагането на този закон и на Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

³ Например, докторантката прави исторически и сравнително-правен на различни места

Дисертационният труд като цяло представлява научен принос и демонстрира, че докторантката притежава сериозни теоретични и практически знания в областта на застрахователното право, а така също и общи прецизни познания в областта на банковото и финансовото право и т.н.

Казаното ми дава основание да дам положителна оценка на качествата на рецензирания труд и на докторантката, и да предложа на уважаемото Научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.6. „Право” (Застрахователно право) на Ина Младенова Шкодрова, редовен докторант към Катедра Гражданскоправни науки към Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

11.01.2025 г.

Изготвил рецензията:

проф. д-р Силви Чернев

O P I N I O N

by Prof. Dr. Silvy Vassilev Chernev, Professor of Civil Procedure Law at Bourgas Free University and Plovdiv university "Paisii Hilendarski"

ON: Dissertation for the award of the educational and scientific degree (PhD in the scientific specialty 3.6. Law (Insurance Law) on the topic "Insurance for Securing a Loan or a Bank Credit", submitted by Ina Mladenova Shkodrova, regular PhD student at the Department of Civil Law at the Faculty of Law and History of Southwestern University "Neofit Rilski".

This review is given on the basis of Order No. 2946/18.12.2024 of the Rector of Southwestern University "Neofit Rilski", by which I was included in the scientific jury for the evaluation of the above dissertation.

The relevant texts of the Law on Academic Staff Development, the Regulations for the Implementation of the Law on Academic Staff Development and the Internal Rules for the Development of Academic Staff at the Southern University "Neophit Rilski" have been observed.

1. General characteristics of the submitted dissertation

The presented dissertation has a monographic character. The topic is devoted to a type of insurance that has a very wide application and also a high degree of usefulness for lending activities. This is because their use, in the event of default of loan or bank credit debtors, is fit to prevent the encroachment of real or personal collateral or the debtor being driven into insolvency.

The Abstract states that the work is 173 pages long, of which 163 pages are text and 10 pages are bibliography, but applying the standard requirements I found that the text is 220 pages and the bibliography is 17 pages¹.

It consists of an Introduction, three chapters, a Conclusion and a Bibliography - 150 cited sources, of which 46 in Bulgarian, 23 in German and 81 in English.² The footnoted citations are 263, and internet links to the materials used are given at the appropriate places.

In the course of the presentation, references are made to arbitration and case law.

1.1. The thesis begins with an introduction (pp. 6-14) which comments on the relevance and importance of the thesis topic; provides a general description and describes the development of this legal institute. The aims and objectives are listed, and the scientific methods (general and special) used in the course of developing the problems are indicated.

1.2. Chapter One is entitled: Theoretical Foundations of Insurance for Loan Security (pp. 11-69).

¹ Further on I will be referring to the numeration given by the doctoral student.

² It should be noted that the cited sources are of heterogeneous nature - legal literature, regulations, acts of banks, etc.

1.2.1. The first section (the author has used sequential numbering with Arabic numerals and sub-paragraph breaking) is devoted to an overview of the historical development of loan guarantee insurance (pp. 11-20). The author discusses the genesis of the legal phenomenon and the differences between the American system and that of the states on the eastern side of the Atlantic.

1.2.2. In the second section (pp. 21-55), the author attempts to outline the theoretical nature of loan security insurance, including its economic nature and then turns to the legal nature of the loan insurance contract as an insurance contract. It should be noted that it shares the common view that credit insurance is a set of different legal means of achieving this kind of security. This Part concludes with a section on alternative means of securing a loan (credit).

In a separate subsection (3 for the second point), the author discusses the types of insurance used to secure credit.

1.2.3. The third point is devoted to the development of the legal framework in the Republic of Bulgaria (pp. 61-65).

1.2.4. The chapter concludes with conclusions and evaluations from the analysis (pp. 66 - 68).

1.3. Chapter Two is devoted to a comparative legal overview of loan guarantee insurance (pp. 69-115).

1.3.1. The initial two parts of this chapter deal primarily with European norms and provide an analysis and explanation of the regulations contained therein and their relevance to our national legal framework and case law.

Next, the importance of subrogation and reinsurance is discussed and finally the author's attention is focused on the use of arbitration to resolve disputes in relation to insurance relationships (pp. 69-97).

1.3.2. The presentation continues with an overview and analysis of the legal framework and its specificity in groups of EU countries (old members, new members) as well as candidate and non-EU countries (pp. 98 - 112). Special consideration is given to the arrangements in Germany, Hungary, Slovenia, Montenegro and that in the state of California.

1.3.3. This chapter also concludes with assessments and conclusions from the scientific analysis carried out.

1.4. The last chapter (Chapter Three) discusses the legal framework of loan guarantee insurance under Bulgarian law (pp. 116-151).

1.4.1. The discussion in this chapter begins with an overview of the development of loan guarantee insurance - both the national framework (under the repealed Insurance Act and subsequently the Insurance Code) and the relevant European acts and their implementation (transposition into relevant rules) (pp. 116-126).

1.4.2. The second section contains a critical analysis of Bulgarian case law on disputes relating to loan guarantee insurance (pp. 127-137).

1.4.3. The third section contains a comparative analysis of the regulation of loan guarantee insurance in the Republic of Bulgaria. 138 - 147).

1.4.4. And this last chapter ends with a paragraph containing the conclusions and evaluations that the PhD student has reached as a result of the scientific analysis (p. 148).

1.5 The thesis concludes with a lengthy Conclusion (pp. 151-165) which reproduces the main points of the thesis, together with the conclusions drawn.

2. Positive aspects of the discussed work

2.1. The presented work is a monographic development of a significant matter in the field of insurance law, but also the overall activity related to credit and the collateral necessary for its normal functioning.

It should be borne in mind that the current legal framework of insurance is relatively new, which makes any theoretical development and any scientific or scientifically applied commentary on established case law particularly useful.

2.2. The development of the issues is wide-ranging and reveals the author's considerable knowledge both directly in the field of insurance law and in other legal disciplines and branches that touch upon the subject matter (lending, financial instruments, consumer law, arbitration, etc.). Along with the general legal literacy that can be ascertained from the presentation, it is clear from the follow-up of the same that the doctoral candidate has a strong knowledge of economics.

2.3. The work abounds with references to an impressive body of literature. The scholarly apparatus is impressive (as stated 150 cited sources, of which 46 in Bulgarian, 23 in German and 81 in English). It is also positive that in the process of citing literature sources, where possible, the author has provided relevant links.

2.4. The language of the exposition is precise and clear, and the significant number of sources cited in English and German indicates a good command of the language.

2.5. The work under discussion contains a number of specific contributions, among which I would highlight the following:

2.5.1. The overall development in its completeness and the search for a link to the relevant economic and social relations is a contribution to our legal literature.

2.5.2. The analysis of the development of the legal framework and the justification of the differences between the understandings of the matter under consideration in the present era and in the past, as well as the delineation of the different paths of development of the respective frameworks on both sides of the Atlantic, are contributory.

2.5.3. A contributory point is the systematisation of the alternatives to credit insurance

2.5.4. The analysis of the relevant provisions of European Union law and its relevance to the prevention of circumvention of the law or the creation of unacceptable commercial practices is a contribution.

2.5.5. A theoretical and practical contribution is also obtained as a result of the comparative legal overview of the regulations in different types of countries (old and new EU members, candidate or non-EU countries).

2.5.6. The analysis of the practice of the Bulgarian courts makes a practical and applied contribution.

2.6. The author does not formulate any de lege ferenda proposals, which follows from her opinion on the appropriateness of the current regulation.

3. Identified weaknesses and recommendations for the dissertation under discussion

3.1. Although strange, in the end, the structure of the thesis is acceptable. The separation of conclusions and evaluations at the end of each chapter inevitably leads to repetition of the same in the Conclusion³.

3.2. Considering the linguistic capabilities of the doctoral candidate, I would recommend that in the development of the comparative legal analysis, she should turn to the regulation of the matter under consideration in the countries of distant Asia - China, South Korea, Japan, etc., since it is in these countries that the economic and financial relations, as well as the relevant legal framework, are most rapidly developing.

3.3. On the basis of a comprehensive analysis of the legal framework, as well as the available case law, it would still be possible to formulate proposals for improving both the framework and the practice.

4. The author has submitted 3 publications in connection with the thesis.

5. The abstract is concise and contains the most necessary information for the dissertation.

6. There is no evidence of plagiarism.

7. CONCLUSION

The submitted dissertation meets the requirements of the Law on the Development of Academic Staff at the Neofit Rilski University, the Regulations for the Implementation of this Law and the Internal Rules for the Development of Academic Staff.

³ For example, the doctoral student does historical and comparative-law review in various places

The dissertation as a whole represents a scientific contribution and demonstrates that the doctoral candidate possesses serious theoretical and practical knowledge in the field of insurance law, as well as general precise knowledge in the field of banking and financial law, etc.

The foregoing gives me grounds to give a positive assessment of the qualities of the reviewed work and of the doctoral student, and to propose to the esteemed Scientific Jury to award the degree of Doctor of Education and Science in the professional field 3.6. "Law" (Insurance Law) to Ina Mladenova Shkodrova, a full-time doctoral student at the Department of Civil Law at the Faculty of Law and History of the Neofit Rilski University.

11.01.2025.

Opinion prepared by:

Prof. Dr. Silvy Chernev